

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Od cytowań do oceny parametrycznej

Author: Aneta Drabek

Citation style: Drabek Aneta. (2009). Od cytowań do oceny parametrycznej. "Przegląd Urologiczny" (2009, nr 56, s. 55-59).

© Korzystanie z tego materiału jest możliwe zgodnie z właściwymi przepisami o dozwolonym użytku lub o innych wyjątkach przewidzianych w przepisach prawa, a korzystanie w szerszym zakresie wymaga uzyskania zgody uprawnionego.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Prace doktorskie

Następnie oceniano wpływ doksazosyny na szlak PI3K/*PTEN*/AKT. Inkubacja komórek z doksazosyną (50 µM, 24 godz.) prowadziła do całkowitego zniesienia (Du145) lub obniżenia (Dar19 & Dkc9) konstytutywnej ekspresji p-AKT. Ponadto adrenolityk obniżył (najbardziej w Du145) indukowaną EGF ekspresję p-AKT w badanych komórkach. Doksazosyna nie miała zaś wpływu na ekspresję p-AKT indukowaną DHT (Dar19). LY294002 całkowicie hamował fosforylację AKT indukowaną przez EGF/DHT.

Wnioski

- 1) Śmierć komórek uwarunkowana obecnością w hodowli doksazosyny może być, przynajmniej częściowo, przypisana hamowaniu alternatywnego szlaku progresji raka stercza PI3K/*PTEN*/AKT.
- 2) Komórki linii rodzicielskiej raka stercza z przerzutów do mózgu Du145 [AR(-), *Bcl-2*(-)], których wzrost nie zależy od androgenów, są najbardziej wrażliwe na śmierć w wyniku leczenia doksazosyną.

- 3) Nadekspresja genu *Bcl-2* znacznie zmniejsza skuteczność działania doksazosyny. ■

dr n. med. **Maciej Salagierski**

I Klinika Urologii UM w Łodzi

kierownik kliniki: dr hab. n. med. **Marek Sosnowski**, prof. nadzw.

Autor wyraża szczególne podziękowania **Paniom Doktor: Hannie Romańskiej, Rachel Bruton, Rachel Howe** oraz **Panu Profesorowi El-Nasirowi**

Lalanemu z Zakładu Patologii w Birmingham za nieocenioną pomoc w realizacji projektu oraz za możliwość przeprowadzenia badań w Wielkiej Brytanii.

Wykonanie pracy było możliwe dzięki współpracy pomiędzy Zakładem Patologii Uniwersytetu w Birmingham w Wielkiej Brytanii a I Kliniką Urologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Praca była finansowana przez UNIWERSYTET MEDYCZNY W ŁODZI; praca własna: 502-15-499, BRITISH COUNCIL: WAR/341/72 & WAR/342/97 oraz firmę PFIZER; Independent Research Grant (IRG): 2004-0737.

Aneta Drabek

Urologia – nauka i praktyka

Od cytowań do oceny parametrycznej

W ostatnich latach na łamach różnych czasopism (głównie „Forum Akademickiego” i „Spraw Nauki”) nasiliły się dyskusje dotyczące cytowań, „listy filadelfijskiej” oraz parametrycznej oceny jednostek naukowych. Przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych wymieniają poglądy na temat zasadności wykorzystania listy czasopism indeksowanych w bazie *Web of Science* do oceny polskich jednostek naukowych.

Spory te rozpoczęły się w 1998 roku, kiedy to Komitet Badań Naukowych (KBN) przyjął nowy system oceny merytorycznej jednostek ubiegających się o dofinansowanie działalności statutowej. System ten oparty był na podejściu parametrycznym, w którym wyniki działalności jednostki podlegają ocenie punktowej. Założenia przyjęte przez KBN realizuje obecnie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które co roku na podstawie przesyłanej przez placówki naukowe tzw. ankiety jednostki podsumowuje ich dorobek i kierując się tą oceną rozdziela fundusze. Nikt nie twierdzi, że stosowany system oceny jest doskonały. Jego wady widzą także zwolennicy, którzy jednocześnie podkreślają, że na razie nie ma lepszej metody. Takiej, która byłaby jednocześnie obiektywna, niezależna od jakichkolwiek nacisków, transparentna dla wszystkich i prosta w zastosowaniu. Nie oznacza to oczywiście, że nie należy dążyć do poprawienia już istniejącego systemu.

W niniejszym artykule spróbuję wyjaśnić rolę cytowań, wskaźnika *Impact Factor* oraz „listy filadelfijskiej” w ocenie czasopism i placówek naukowych w Polsce.

Cytowanie jako norma zaczęło się pojawiać w XIX wieku, kiedy to czasopismo naukowe stało się najważniejszym narzędziem komunikacji pomiędzy uczonymi. Cytowanie zaczęło wtedy pełnić rolę środka komunikacji naukowej. Poprzez bibliografię załącznikową autor nie tylko wiąże swoją publikację z podobnymi na ten temat,

ale w sposób naturalny włącza się w obieg nauki. Staje się odbiorcą i nadawcą komunikacji, a kolejne pozycje bibliograficzne tworzą z pracami cytującymi je swoistą siatkę powiązań; niewidzialnych, lecz istniejących „nitek”. I staje się tak niezależnie od powodów powołania się na konkretną publikację (cytowanie „pozytywne” czy „negatywne”). Siatki tych powiązań łączą autorów zajmujących się daną tematyką w niewidzialne koledże („invisible college”) – związki naukowców z całego świata, którzy być może nigdy się nie spotkali, ale zajmują się tym samym zagadnieniem i znają nawzajem swój dorobek. Każdy zbierający literaturę na jakiegokolwiek temat wykorzystuje między innymi najprostszą, a zarazem bardzo skuteczną metodę, jaką jest analiza bibliografii załącznikowych dołączonych do interesujących badacza prac. Zakłada się w tym momencie, iż autor powołuje się na prace o podobnej tematyce. Odnalezienie takiej publikacji, oprócz wartości merytorycznej, dostarcza także ważnej informacji bibliograficznej. Wystarczy zatem jedna odnaleziona na żądany temat praca, która staje się podstawą wyszukania kompletnej literatury przedmiotu. Wykorzystanie tego sposobu poszukiwań bibliograficznych może wyeliminować lub znacznie ograniczyć konieczność przygotowywania odpowiednich słów kluczowych czy też skomplikowanej charakterystyki wyszukiwawczej, gdyż jedna publikacja dostarcza informacji na temat innych, a w tych z kolei można znaleźć następne itd. Proces ten kontynuuje się, aż informacje bibliograficzne zaczną się powtarzać. Przypomina on poszukiwania w internecie, gdzie odpowiedni system linków-odsy-

łączy (swoistych cytowań) prowadzi „jak po sznurku” od jednej pozycji do następnej.

Cytowanie w prosty sposób ukazuje poczytność danej pracy, czyli jej przydatność w prowadzonych badaniach naukowych. Duża liczba cytowań jakiegoś artykułu zwraca uwagę na czasopismo, w którym był on opublikowany i zwiększa jego atrakcyjność. W związku z tym większość najważniejszych dokonań naukowych opisana jest w stosunkowo niewielkiej liczbie periodyków. Zjawisko to nazwane zostało prawem Bradforda, od nazwiska uczonego, który pierwszy je opisał.

Fenomen cytowania wykorzystał Eugene Garfield, założyciel filadelfijskiego Instytutu Informacji Naukowej (*Institute for Scientific Information*) w stworzonym przez siebie w 1961 roku indeksie cytowań. Pierwszy z indeksów – *Science Citation Index* – powstał w 1961 roku i zawierał informacje z lat 1959–1960 z zakresu nauk przyrodniczych, biomedycznych i technicznych. Od 1963 roku wydawnictwo to ukazuje się regularnie. Kolejny indeks – *Social Sciences Citation Index* – dla nauk społecznych, zaczął się ukazywać w 1973 roku, a od 1978 roku komplet indeksów cytowań uzupełnił *Arts & Humanities Citation Index*, indeksując materiał z nauk humanistycznych i sztuk. Indeksy cytowań początkowo ukazywały się w formie drukowanej i składały się z trzech części: *Source Index* zawierał pełne dane bibliograficzne publikacji, *Citation Index* zawierał informacje o cytowaniach, a *Permutern Subject Index* – indeks przedmiotowy, umożliwiał wyszukiwania tematyczne. Od 1988 roku indeksy cytowań publikowane były na dyskach optycznych, co znacznie ułatwiło wyszukiwanie i przetwarzanie danych. Od 1997 roku bazy danych udostępniane są sieciowo w systemie *Web of Science*. Obecnie (2009 rok) system ten zawiera informacje z około 10 tys. czasopism z 256 dyscyplin i jest tworzony przez firmę Thomson Reuters.

To, co wyróżnia indeksy cytowań od typowych baz to dołączenie do rekordu – oprócz standardowych informacji, takich jak nazwiska autorów, tytuł pracy czy tytuł czasopisma – bibliografii załącznikowej znajdującej się w prawie każdym artykule. Te dodatkowe dane miały wspomóc proces wyszukiwania informacji, a także pozwolić na badanie procesów komunikacji naukowej. Jednak popularność i możliwości wykorzystania tego narzędzia do innych celów zaskoczyły nawet jego twórcę. Niejako produktem „ubocznym” przy tworzeniu indeksów cytowań jest lista czasopism, które poddawane są indeksowaniu. I początkowo była ona tworzona tylko w tym celu. Ale zaczęła pełnić o wiele ważniejszą rolę niż na początku zakładano. Bardzo rygorystyczne kryteria selekcji, jakim poddawane są czasopisma i co za tym idzie, popularność indeksów cytowań spowodowała, że obecnie „lista filadelfijska” (pod taką nazwą jest w Polsce znana) utożsamiana jest z elitą czasopiśmiennictwa naukowego, a dostanie się do tego elitarnego klubu szczytem marzeń wszystkich redakcji.

Co roku ocenie poddawanych jest około 2000 nowych tytułów, z czego do bazy włączanych jest zaledwie 10–12%.

Kryteria oceny są następujące:

- regularność ukazywania się czasopisma (zgodnie z zaplanowaną częstotliwością);
- wydawanie czasopisma zgodnie z międzynarodową konwencją wydawniczą (odpowiednia nazwa, tytuł publikacji zgodny z jej treścią, wykaz publikacji oraz streszczenie pracy);

- podawanie w języku angielskim streszczenia, słów kluczowych i tytułu pracy;
- recenzowanie zamieszczonych w czasopiśmie prac przez specjalistów w swej dziedzinie;
- regionalna reprezentatywność czasopism;
- analiza cytowań¹.

W tym miejscu należy wyjaśnić, iż jeszcze do niedawna grupa czasopism indeksowanych w *Web of Science* (*Master Journal List* lub „lista filadelfijska”) była tożsama z listą starannie wyselekcjonowanych naukowych periodyków. Jednakże w pogoni za konkurencyjną bazą *Scopus* dołożono do listy indeksowanych także inne tytuły, które jeszcze nie zostały ocenione. W związku z tym nastąpiło pomieszczenie pojęć i niektórzy autorzy oraz redakcje czasopism uważają, że sam fakt przyjęcia periodyku do indeksowania oznacza automatyczne umieszczenie na „liście filadelfijskiej”. Tymczasem dopiero odpowiedni proces ewaluacji i wyliczenie wskaźnika *Impact factor* (IF) faktycznie nobilituje dane wydawnictwo wśród innych z tej dziedziny².

Impact factor to specjalny wskaźnik stworzony specjalnie do oceny czasopism. Wraz z innymi wskaźnikami (takimi jak: *Immediacy index* czy *Cited Half-life*) publikowany jest w wydawanym corocznie informatorze pod nazwą *Journal Citation Reports* (JCR). Dla nauk ścisłych taki informator został opublikowany po raz pierwszy w 1975 roku, a dla nauk społecznych w 1977 roku. Dla czasopism poświęconych naukom humanistycznym i sztukom nie wylicza się tego wskaźnika. Od 1989 roku JCR jest samodzielnym wydawnictwem, a od 1994 roku JCR ukazuje się w wersji elektronicznej.

IF jest obliczany według następującego wzoru:

$$IF_n = \frac{C_{n-1} + C_{n+1}}{A_{n-1} + A_{n+1}}$$

IF_(n) – wskaźnik wpływu dla roku *n*;

C – liczba cytowań, jakie uzyskały w roku *n* artykuły opublikowane w czasopiśmie w dwóch poprzedzających latach *n-1* oraz *n-2*;

A – liczba artykułów, jakie ukazały się w tym czasopiśmie w dwóch poprzednich latach.

Zatem wyliczenie wskaźnika *Impact factor* za rok 2007 dla czasopisma „European Urology” wygląda następująco:

Cytowania w roku 2007 artykułów opublikowanych w roku:	2005	1479
	2006	1490
	2005 + 2006	2969
Liczba artykułów opublikowanych w roku:	2005	265
	2006	262
	2005 + 2006	527

$$IF_n = \frac{2969}{527} = 5,634$$

Urologia – nauka i praktyka

Przy wszelkich dyskusjach dotyczących *Impact factor* należy pamiętać o wszelkich ograniczeniach i wadach. Zwracał na nie uwagę w swych publikacjach prof. A. K. Wróblewski³.

Warto wiedzieć, że IF można używać do porównań tylko w ramach jednej dyscypliny. Różne zwyczaje cytowań w poszczególnych dyscyplinach powodują duże różnice między najlepszymi periodykami w swych dyscyplinach. Na przykład najwyżej „notowane” czasopismo z zakresu immunologii – „Annual Review of Immunology” – uzyskało w 2007 roku *Impact factor* równy 47,981, natomiast dla najlepszego tytułu z urologii i nefrologii – miesięcznika „Journal of the American Society of Nephrology” – IF wyniósł „tylko” 7,111.

W wyliczeniu tego prestiżowego wskaźnika brane są pod uwagę wyłącznie artykuły; pomija się recenzje, nekrologi, listy do redakcji itp. Natomiast cytowania wyliczane są wszystkie, także wspomnianych „listów do redakcji”. W związku z tym może dojść do zawyżenia

wartości wskaźnika, w skrajnych przypadkach nawet o kilkadziesiąt procent.

Na wartość wskaźnika IF wpływa także terminowość ukazywania się poszczególnych numerów czasopisma. Przy dużych opóźnieniach skraca się czas, za jaki jest on wyliczany.

W niektórych dziedzinach wykorzystywane (a więc i cytowane) są najnowsze wyniki prac, co znacznie wpływa na wysokość IF.

Zdarza się, że wielkość tego współczynnika jest przedmiotem manipulacji prowadzącej do sztucznego zawyżenia jego wartości. Ponieważ przy wyliczaniu IF są uwzględniane wszystkie cytowania (także samocytowania), więc redakcje mogą skłaniać swych autorów do powoływania się na najnowsze publikacje, które ukazały się w danym czasopiśmie. Tak się stało w przypadku polskiego czasopisma „Polimery”, dla którego poziom samocytowań wyniósł blisko 80%⁴. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że tego typu zabiegi są monitorowane przez twórców baz i mogą doprowadzić do usunięcia

Czasopisma z urologii i nefrologii w bazie *Journal Citation Reports* (2007)

Tab. 1

Tytuł czasopisma	Kraj	Impact factor
Journal of The American Society of Nephrology	USA	7,111
Journal of Sexual Medicine	USA	6,199
European Urology	Holandia	5,634
Kidney International	USA	4,922
Nature Clinical Practice Nephrology	USA	4,764
American Journal of Physiology-Renal Physiology	USA	4,416
Current Opinion in Nephrology And Hypertension	USA	4,146
Journal of Urology	USA	4,053
American Journal of Kidney Diseases	USA	3,981
Prostate	USA	3,674
Nephrology Dialysis Transplantation	Anglia	3,167
BJU International	Anglia	2,751
Neurourology and Urodynamics	USA	2,671
Seminars in Dialysis	USA	2,606
Urologic Oncology-Seminars and Original Investigations	USA	2,561
International Urogynecology Journal	Anglia	2,523
Current Opinion in Urology	Anglia	2,512
European Urology Supplements	Holandia	2,507
Clinical Journal of the American Society of Nephrology	USA	2,236
World Journal of Urology	USA	2,217
American Journal of Nephrology	Szwajcaria	2,182
Urology	USA	2,134
Nature Clinical Practice Urology	Anglia	2,104
International Journal of Impotence Research	Anglia	2,059
Prostate Cancer and Prostatic Diseases	Anglia	2,024
Peritoneal Dialysis International	USA	1,995

Tytuł czasopisma	Kraj	Impact factor
Pediatric Nephrology	USA	1,936
Contributions to Nephrology	Szwajcaria	1,926
Seminars in Nephrology	USA	1,869
Blood Purification	Szwajcaria	1,822
Journal of Endourology	USA	1,799
Nephron Experimental Nephrology	Szwajcaria	1,675
Asian Journal of Andrology	Chiny	1,609
Advances in Chronic Kidney Disease	USA	1,577
Journal of Renal Nutrition	USA	1,565
Nephron Physiology	Szwajcaria	1,539
Nephron Clinical Practice	Szwajcaria	1,535
Urologic Clinics of North America	USA	1,394
Urological Research	USA	1,385
Clinical Nephrology	Niemcy	1,320
Nephrology	Australia	1,241
Therapeutic Apheresis and Dialysis	USA	1,225
Journal of Nephrology	Włochy	1,138
Kidney & Blood Pressure Research	Szwajcaria	1,092
Scandinavian Journal of Urology and Nephrology	Norwegia	0,971
Urologia Internationalis	Szwajcaria	0,820
International Journal of Urology	Australia	0,769
Renal Failure	USA	0,623
Nefrologia	Hiszpania	0,516
International Urology and Nephrology	Holandia	0,482
Urologe	Niemcy	0,414
Progres en Urologie	Francja	0,329
Annales d'Urologie	Francja	0,250
Aktuelle Urologie	Niemcy	0,230
Dialysis & Transplantation	USA	0,161

czasopisma z „listy filadelfijskiej”. Taki los spotkał wspomniany miesięcznik „Polimery”, który nie doczekał się IF za rok 2008.

Warto także wspomnieć o zwyczajach cytowania w różnych dziedzinach. Na przykład w dziedzinie biochemii i biologii molekularnej każdy publikowany obecnie artykuł zawiera średnio 45 pozycji w bibliografii załącznikowej, przy czym średni wiek cytowanych artykułów wynosi siedem lat. Natomiast w matematyce jest przeciętnie tylko 15 cytowań innych prac, a ich średni wiek waha się od 20 do 30 lat. W niektórych naukach społecznych i humanistycznych ten średni wiek może być jeszcze większy⁵.

Na „liście filadelfijskiej” (wg bazy *Journal Citation Reports*) za rok 2007 znaleźć można 60 tytułów polskich czasopism. Periodyki te w znakomitej większości reprezentują nauki ścisłe. Wśród nich jest jeden tytuł z zakresu nauk społecznych. Warto dodać, że mimo wyśrubowanych kryteriów branych pod uwagę przy ocenie, z roku na rok

wzrasta liczba polskich czasopism w JCR. W 1994 roku było ich zaledwie 18.

Jeśli chodzi o urologię i nefrologię (w bazie *Journal Citation Reports* obie dyscypliny traktowane są razem), to w 2007 roku wśród 6417 tytułów pojawiło się 55 czasopism. Najwięcej periodyków jest wydawanych w Stanach Zjednoczonych (26 tytułów). Wśród krajów europejskich dominuje Szwajcaria (8) oraz Anglia (7). Niemcy i Holandia publikują po 3 tytuły, Francja i Australia po 2 oraz po jednym czasopiśmie Chiny, Włochy, Hiszpania i Norwegia. W tabeli 1 wymieniono wszystkie periodyki z urologii i nefrologii w bazie *Journal Citation Reports* w 2007 wraz z wartością IF.

Impact factor jest najczęściej wykorzystywanym wskaźnikiem oceny merytorycznej czasopism i jak żaden inny jest przedmiotem wielu dyskusji. Analizowana jest zwłaszcza jego przydatność w ocenie badaczy czy też jednostek naukowych, ponieważ często jest wykorzystywany właśnie do tych celów. Także w Polsce stał się podstawą

Czasopisma z dziedziny urologii i nefrologii wraz z punktacją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (lista „A”)

Tab. 2

Tytuł czasopisma	Impact factor	Punktacja MNiSW
Journal of The American Society of Nephrology	7,111	24
Journal of Sexual Medicine	6,199	24
European Urology	5,634	24
Kidney International	4,922	24
Nature Clinical Practice Nephrology	4,764	24
American Journal of Physiology-Renal Physiology	4,416	24
Current Opinion in Nephrology And Hypertension	4,146	24
Journal of Urology	4,053	24
American Journal of Kidney Diseases	3,981	24
Prostate	3,674	24
Nephrology Dialysis Transplantation	3,167	24
BJU International	2,751	24
Neurourology and Urodynamics	2,671	24
Seminars in Dialysis	2,606	24
International Urogynecology Journal	2,523	24
European Urology Supplements	2,507	24
American Journal of Nephrology	2,182	24
Seminars in Nephrology	1,869	24
Urologic Oncology-Seminars and Original Investigations	2,561	20
Current Opinion in Urology	2,512	20
Clinical Journal of the American Society of Nephrology	2,236	20
World Journal of Urology	2,217	20
Urology	2,134	20
Nature Clinical Practice Urology	2,104	20
International Journal of Impotence Research	2,059	20
Prostate Cancer and Prostatic Diseases	2,024	20

Tytuł czasopisma	Impact factor	Punktacja MNiSW
Peritoneal Dialysis International	1,995	20
Pediatric Nephrology	1,936	20
Asian Journal of Andrology	1,609	20
Journal of Renal Nutrition	1,565	20
Urologic Clinics of North America	1,394	20
Clinical Nephrology	1,320	20
Kidney & Blood Pressure Research	1,092	20
Contributions to Nephrology	1,926	15
Blood Purification	1,822	15
Journal of Endourology	1,799	15
Nephron Experimental Nephrology	1,675	15
Advances in Chronic Kidney Disease	1,577	15
Nephron Physiology	1,539	15
Nephron Clinical Practice	1,535	15
Urological Research	1,385	15
Nephrology	1,241	15
Therapeutic Apheresis and Dialysis	1,225	15
Journal of Nephrology	1,138	15
Scandinavian Journal of Urology and Nephrology	0,971	10
Urologia Internationalis	0,820	10
International Journal of Urology	0,769	10
Renal Failure	0,623	10
Nefrologia	0,516	10
International Urology and Nephrology	0,482	10
Urologe	0,414	10
Progres en Urologie	0,329	10
Annales d'Urologie	0,250	10
Aktuelle Urologie	0,230	10
Dialysis & Transplantation	0,161	10

Urologia – nauka i praktyka

tworzenia przygotowywanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego listy czasopism punktowanych wykorzystywanej do oceny parametrycznej jednostki.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 października 2007 roku w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową (Dz. U. nr 205, poz. 1489) „ocena jednostki ma charakter parametryczny i jest dokonywana przy uwzględnieniu: liczby punktów przypisanych poszczególnym rodzajom aktywności jednostki naukowej, w zakresie działalności naukowej oraz zastosowań praktycznych wyników badań naukowych i prac rozwojowych” (§ 4 ust. 4). W ocenie parametrycznej za poszczególne rodzaje aktywności przyznawane są punkty. Większość z nich jest ustalona i rzadko zmienia się. Najwięcej uwag i kontrowersji wzbudza lista czasopism, dla których corocznie punktacja wyliczana jest na nowo.

Przygotowywany wykaz czasopism jest podzielony na część „A” i „B”. W części „A” znajdują się wydawnictwa, które pojawiły się w bazie danych *Journal Citation Reports*, czyli te, dla których został wyliczony wskaźnik *Impact factor*. Czasopisma zostają podzielone na dziedziny (zgodnie z klasyfikacją stosowaną przez twórców baz), uszeregowane według malejącej wartości wskaźnika IF i przyporządkowane do jednej z czterech grup. Następnie każdemu tytułowi przydzielane jest 30, 24, 20, 15 lub 10 punktów, odpowiednio do wielkości *Impact factor*. Jeśli czasopismo przydzielone jest do dwóch dziedzin, wówczas wybierany jest wariant korzystniejszy.

W tabeli 2 przedstawiono czasopisma z „listy filadelfijskiej” z przyznaną przez MNiSW punktacją (zgodnie z ujednoliconym wykazem czasopism z 5 maja 2009 r.)⁶.

Pozostałe czasopisma (polskie i zagraniczne) mogą trafić na tzw. listę „B”. Wykaz ten powstaje na podstawie wniosków (ankiet aplikacyjnych) wydawców lub redaktorów naczelnych po ich pozytywnej ocenie dokonanej przez zespoły eksperckie. Stosowane są dwa wzory wniosków w zależności od reprezentowanej przez czasopismo dziedziny.

W przypadku czasopism poświęconych naukom ścisłym, przyrodniczo-medycznym i technicznym ustalone są następujące kryteria, które decydują o przyznaniu czasopismu punktacji (od 1 do 6 punktów) (tab. 3).

Przy czym *RIF* to realny współczynnik wpływu obliczany identycznie jak *Impact factor*. Dla miarodajnej oceny czasopisma *RIF* jest uśredniony za cztery ostatnie lata poprzedzające ocenę.

Wśród polskich czasopism punktowanych udało się odnaleźć dwa tytuły z zakresu urologii i nefrologii. Jest to „Urologia Polska” wydawana przez Polskie Towarzystwo Urologiczne (4 punkty) oraz „Nefrologia i Dializoterapia Polska” – kwartalnik Wydawnictwa Przegląd Lekarski (2 punkty).

Ewaluacja i tworzenie rankingów czasopism, podobnie jak ewaluacja i tworzenie rankingów ośrodków naukowych czy naukowców jest nieodłącznym elementem współczesnej nauki i jest obecna praktycznie w każdej dyscyplinie wiedzy. Ponieważ często wiąże się z podziałem środków finansowych, więc wzbudza i wzbudzać będzie wiele dyskusji i polemik. Wykorzystanie „listy filadelfijskiej”

Tab. 3

Parametry oceny	Możliwa do osiągnięcia liczba punktów
RIF większy od 0,1	1,5
Wydawcą lub patronem jest niekomercyjna instytucja naukowa bądź towarzystwo naukowe o zasięgu co najmniej krajowym	1,0
Streszczenia wszystkich publikacji w języku kongresowym	0,5
Ponad 70% publikacji w języku kongresowym	0,5
Strona internetowa z dostępem do streszczeń	0,5
Strona internetowa z dostępem do pełnych tekstów	0,5
Wydawane jako kwartalnik lub częściej	0,5
Nakład każdego zeszytu większy niż 200	0,5
Średnioroczna liczba publikacji większa niż 50	0,5

do oceny parametrycznej też ma zarówno gorących zwolenników, jak i zagorzałych przeciwników. Ci ostatni proponują zastosowanie w ewaluacji innych metod, innych współczynników (np. *h-index*) czy też wykorzystanie do tego celu innych baz danych (np. bazy *Scopus*). Spór ten wydaje się być nierozwiązywalny, bo raczej nie jest możliwe znalezienie metody, z której zadowoleni byłiby wszyscy. Niemniej warto znać wszelkie wady i zalety stosowanych współczynników, żeby móc je optymalnie wykorzystać. ■

dr **Aneta Drabek**

Oddział Udostępniania Zbiorów i Informacji Naukowej
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego

Piśmiennictwo w internecie

Przypisy:

- Testa J.: *The Thomson Reuters Journal Selection Process* [on line]. [dostęp: 2009-07-06]. Dostępny w World Wide Web: http://thomsonreuters.com/products_services/science/free/essays/journal_selection_process/.
- Lewandowski M.: O powstaniu, upadku i reinkarnacji „listy filadelfijskiej” uwag kilka. „Nauka” 2006, nr 3, s. 89–90.
- Wróblewski A. K.: *Ostrożnie z tym współczynnikiem*. „Forum Akademickie” 1998, 7–8, s. 52–53; Wróblewski A. K.: *Bibliometryczna trylogia*. „Zagadnienia Naukoznawstwa” 2002, z. 151–152, s. 7–29.
- Racki G.: *Jak podwyższyć impact factor czasopisma (i ministerialne dotacje dla instytutu)?* „Sprawy Nauki” 2009, nr 3, s. 33–41.
- Wróblewski A. K.: *Ostrożnie z tym współczynnikiem...*, s. 53.
- Ujednolicony wykaz czasopism punktowanych [on-line]. 2009 [dostęp: 2009-07-08]. Dostępny w World Wide Web: http://www.nauka.gov.pl/mn/index.jsp?place=Lead08&news_cat_id=470&news_id=8245&layout=2&page=text